

ADVIES 10.003

Over “de doorrekening van de kosten van premies voor energiebesparing en de minimumprijzen voor de groene-stroomcertificaten in de distributienettarieven van distributienetbeheerder Eandis”

Gegeven met toepassing van artikel 27,§1, tweede lid, 4°, van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt

15 april 2011

I. Inleiding

Ingevolge de goedkeuring van de Commissie voor de Regulering van de Electriciteit en het Gas (CREG) van de stijging van de distributienettarieven vanaf 1 april 2011 bij distributienetbeheerder Eandis, is er heel wat commotie ontstaan omtrent de verhoging van de energiefactuur met 6 euro per maand en 72 euro per jaar (exclusief BTW) voor een gezin met een gemiddeld verbruik. Het betreft tevens een gemiddelde stijging aangezien de distributienettarieven variëren per distributiezone binnen de netwerkgroep Eandis.

Naar aanleiding van de communicatie ervan, ontvangt de Ombudsdienst dan ook tientallen boze reacties en klachten van eindafnemers.

Alhoewel de Ombudsdienst enkel bevoegd is voor klachten die gericht zijn tegen elektriciteits- en aardgasbedrijven en dus niet bevoegd is voor klachten die gericht zijn tegen een overheidsinstelling zoals de CREG, meent de Ombudsdienst dat de beslissing van de CREG toch heel wat vragen oproept omtrent het functioneren van de elektriciteitsmarkt.

Anderzijds is de Ombudsdienst dan wel weer bevoegd voor klachten die ingediend worden tegen distributienetbeheerders wanneer deze klachten betrekking hebben op het federale bevoegdheidsdomein, hetgeen tot nader orde het geval is met de distributienettarieven die door de federale regulator CREG worden opgelegd of goedgekeurd. Op die manier komt de Ombudsdienst voor het onderzoek van dergelijke dossiers uiteindelijk terug bij de voormelde beslissing van de CREG terecht.

Vanuit de vaststelling dat de Ombudsdienst voor dergelijke klachtendossiers niet kan optreden of bemiddelingsacties ondernemen met betrekking tot de beslissing van de CREG, kan de Ombudsdienst dan ook niet anders dan de federale Minister van Energie in kennis stellen van zijn vaststellingen en de gevolgen van de beslissing voor de betrokken eindafnemers.

II. Onderzoek van de beslissing van de CREG

De Ombudsdienst stelt vast dat de CREG in dit dossier onvoldoende de eindafnemers of consumenten heeft ingelicht. De inhoud van de beslissing van de CREG is niet ter beschikking gesteld van het publiek en dus in tegenstelling met het transparantiebeleid dat tevens van toepassing is op de CREG als overheidsinstelling overeenkomstig Europese en Belgische (grond)wettelijke bepalingen daaromtrent (zie de eigen Mededeling van de CREG inzake de communicatie van beslissingen, voorstellen, adviezen en studies, zoals gepubliceerd op haar website www.creg.be).

Ook al beschikt het Directiecomité van de CREG over de mogelijkheid om volgens het huishoudelijk reglement definitieve versies van beslissingen niet openbaar te maken, toch is de Ombudsdienst van oordeel dat eenzijdige wijzigingen van de energiefactuur van consumenten voldoende dienen te worden gepreciseerd en gecommuniceerd op basis van objectieve parameters waarbij de wijzigingen pas in werking kunnen treden bij het verstrijken van een redelijke termijn en na overleg met de betrokken stakeholders en bevoegde beleidsverantwoordelijken.

Volgens de analyse van de Ombudsdienst

- gaat de beslissing van de CREG over de aanpassing van de zogenaamde meerjarentarieven die ter uitvoering van artikel 12 van de elektriciteitswet zijn bepaald overeenkomstig het *koninklijk besluit van 2 september 2008 betreffende de regels met betrekking tot de vaststelling van en de controle op het totaal inkomen en de billijke winstmarge, de algemene tariefstructuur, het saldo tussen kosten en ontvangsten en de basisprincipes en procedures inzake het voorstel en de goedkeuring van de tarieven, van de rapportering en kostenbeheersing door de beheerders van de distributienetten voor elektriciteit*, zoals bekrachtigd bij artikel 41 van de *wet van 15 december 2009 houdende bekrachtiging van diverse koninklijke besluiten genomen krachtens de wet van 29 april 1999 betreffende organisatie van de elektriciteitsmarkt en de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen*;
- wordt de voormelde wet van 15 december 2009 mogelijkwijze geschonden omdat artikel 19 van het koninklijk besluit dat bij die wet wordt bekrachtigd bepaalt dat een gemotiveerde vraag voor herziening van de zogenaamde meerjarentarieven enkel door de netbeheerder kan worden ingediend en door de CREG kan worden behandeld "*indien er zich uitzonderlijke omstandigheden overeenkomstig artikel 12octies, §10, van de wet, voordoen ...*". In dit artikel 12 octies worden de uitzonderlijke omstandigheden tijdens de regulatoire periode gezien als "*onafhankelijk van de wil van de beheerder*".
- kan eveneens worden onderzocht of deze beslissing van de CREG geen schending van het algemeen belang inhoudt of strijdig is met de krachtlijnen van 's lands energiebeleid, hierbij inbegrepen de doelstellingen van de regering inzake de bevoorrading van het land in energie.
  - o Het ingediend dossier tot wijziging van de tarieven door de netbeheerder Eandis roept vragen op bij verschillende marktspelers en maatschappelijke vertegenwoordigers aangezien er geen markttransparantie is met betrekking tot de doorgevoerde stijging van de distributienettarieven. Volgens de pers had Eandis uitgerekend dat het voor de periode 2009 tot 2012 95 miljoen euro zou moeten uitgeven aan de ondersteuning van groenestroomcertificaten en 136 miljoen euro aan premies om energie te besparen. Voor de groenestroomcertificaten zou er een tekort zijn van 452 miljoen euro en voor de premies 91 miljoen euro. In totaal zou het dus gaan om een budgettair tekort van 543 miljoen euro voor de periode tot en met 2012. Ook al kan men zich vragen stellen bij de ramingsmethode en -procedures van de netbeheerder Eandis op het moment van het indienen van het tariefdossier, toch blijven er ook

vragen bij de berekeningen van de budgettaire tekorten zelf. Worden de minimumprijzen van de certificaten doorgerekend of wordt er rekening gehouden met het verschil tussen de betaalde minimumprijs en de verkoop van het certificaat op de gewestelijke markt door Eandis ? Met welke minimumprijzen en/of marktprijzen wordt er rekening gehouden ?

- De kostprijs van de operatie (543 miljoen euro) wordt gespreid over de nog lopende periode van de meerjarentarieven. Door de beslissing van de CREG wordt de kostprijs gespreid over 1 jaar en 9 maanden (van 1 april 2011 tot 31 december 2012) terwijl ze betrekking heeft op de volledige vier jaar van de tarifaire periode (2009 – 2010 – 2011 – 2012).
- De beslissing van de CREG heeft een negatieve impact op de marktwerking. Daar waar de meerjarentarieven juist bedoeld waren voor een stabiele facturatie en doorrekening van de distributietarieven voor de leveranciers en de consumenten, wordt hier al reeds van afgeweken in de eerste tarifaire periode van vier jaar. Uiteraard heeft dit gevolgen voor de leveranciers die vanaf 1 april 2011 hun facturen dienen aan te passen aan de gewijzigde distributietarieven per distributiezone waar de eindafnemer elektriciteit van het net afneemt. Het is nogal logisch dat deze verhoging van de distributietarieven in de verwerking van de energiefacturen vooral voor de leveranciers met een gering marktaandeel volgens de toegangspunten op het distributienet een concurrentienadeel zal teweeg brengen. Het hoeft uiteraard geen betoog dat deze maatregel evenmin voor transparantie zal zorgen in de facturatie (voorschotten, eindafrekeningen, slotfacturen) van het elektriciteitsverbruik van de consumenten.
- De vraag rijst ook of er met betrekking tot de beslissing van de CREG overleg is gepleegd met de betrokken stakeholders of bevoegde beleidsverantwoordelijken of –diensten. Hoewel de beslissing (al of niet wettelijk) wel degelijk tot de bevoegdheden van de CREG behoort, toch heeft deze beslissing een impact op het energiebeleid inzake energiebesparing en hernieuwbare energie dat (met uitzondering van de windenergie opgewekt op zee) tot de exclusieve bevoegdheid van de gewesten behoort. Voor de Ombudsdienst lijkt een voorafgaande consultatie of overleg met de maatschappelijke vertegenwoordigers en de bevoegde gewestelijke autoriteiten op zijn minst wenselijk, te meer daar de bevoegde federale en gewestelijke ministers voor energie nog recentelijk akkoord gingen over de oprichting van een Staten-generaal met betrekking tot het te voeren energiebeleid. Meer concreet stelt zich de vraag of de CREG deze beslissing heeft overlegd binnen de Algemene Raad van de CREG die is samengesteld uit vertegenwoordigers van de federale regering, van werknemers-, werkgevers- en middenstandorganisaties en van milieuverenigingen, producenten, netbeheerders, leveranciers, verbruikers en vertegenwoordigers van de gewestregeringen. Deze Algemene Raad heeft immers als taak een discussieforum te zijn voor de doelstellingen en strategieën van het energiebeleid.
- De vraag over het te voeren energiebeleid werd slechts gedeeltelijk door de vertegenwoordiger van het Directiecomité van de CREG in de media beantwoord door te verwijzen naar de mogelijke opbrengst van een zogenaamde nucleaire taks ter compensatie van bepaalde kosten op de elektriciteitsfactuur waarbij kan worden vastgesteld dat dergelijke taks nog niet door het federale parlement is goedgekeurd.

Indien het de CREG menens was met eventuele compensatiemaatregelen voor de kostprijs van gewestelijke openbare dienstverplichtingen zoals premies voor rationeel energiegebruik en subsidies voor hernieuwbare energie, waarom werd

dan niet gewacht op de resultaten van een politiek overleg hieromtrent ten einde op korte termijn tot de passende compensatiemaatregelen te besluiten.

Naast de zogenaamde opbrengsten van federale maatregelen (de opbrengsten uit accijnzen op de productie van elektriciteit met steenkool en zware stookolie worden momenteel ook al gebruikt ter compensatie van het degressief tarief voor de federale heffing die van toepassing is op (energie-intensieve) bedrijven met een elektriciteitsverbruik vanaf 20 Mwh die aantonen dat zij op vlak van energie-efficiëntie op gewestelijk niveau energieconvenanten of -overeenkomsten hebben afgesloten), zouden andere pistes eveneens kunnen overwogen en voorgesteld worden ten einde de energiefactuur voor de gezinnen en bedrijven (zoveel mogelijk) te ontzien. De aandeelhouders van de gemengde distributienetbeheerders (de gemeenten voor gemiddeld 70 % en Electrabel voor gemiddeld 30 %) waarvoor Eandis de werkmaatschappij vertegenwoordigt zouden bijvoorbeeld kunnen worden aangesproken alsmede eventuele budgetten van de overheid al dan niet gevoed door nieuwe (fiscale) maatregelen. Evenmin is blijkbaar de oefening gedaan om ook bepaalde categorieën van eindafnemers (residentiële of professionele) meer te laten betalen door bijvoorbeeld het invoeren van een progressief distributienettarief waarbij grote verbruikers meer betalen en/of een soort van capaciteitstarief dat verhaald wordt op bepaalde distributienetgebruikers. Een aantal welzijnsorganisaties vragen zich dan ook af of de meest kwetsbare groepen inzake energiearmoede mee moeten betalen. Het zogenaamde derde energiepakket zou hier ook kunnen in rekening worden gebracht aangezien daarin wordt bepaald dat de lidstaten specifieke maatregelen dienen te voorzien voor de bescherming van de kwetsbare consument in de vrijgemaakte energiemarkt.

III. Advies van de Ombudsdienst

Het voorgaande roept vragen op omtrent de markttransparante, objectieve en redelijke gronden waarop de beslissing van de CREG is genomen, temeer wanneer gekeken wordt naar de opdracht van de CREG: "Naast haar adviserende taak ten overstaan van de overheid, is de CREG onder meer ook belast met het toezicht op de transparantie en de mededinging op de elektriciteits- en aardgasmarkt, *met erover te waken dat de markttoestand het algemeen belang beoogt en in het algemene energiebeleid past en met **het behartigen van de essentiële consumentenbelangen.***"

De Ombudsdienst stuurt deze vragen en bemerkingen dan ook voor nuttig gevolg door naar de federale Minister van Energie.

De Ombudsdienst voor energie vraagt zich immers concreet af of de CREG met haar beslissing:

- de wettelijke en reglementaire regels heeft gevolgd betreffende de goedkeuring van de meerjarentarieven en de verhoging ervan tijdens de tarifaire periode van 2009 tot en met 2012;
- erop heeft toegezien dat de tarifiering voor de levering van elektriciteit gericht is op het algemeen belang en zich in het globale energiebeleid integreert.

Het antwoord op die vragen is dringend en noodzakelijk vooral voor de consumenten die het nuttig vinden om tegen de beslissing van de CREG een beroep in te stellen bij het Hof van Beroep van Brussel overeenkomstig artikel 29bis, §1, 6° en 7° van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt.